

w intencji utrzymania kontaktu na piśmie nawet ci, którzy prawie nigdy nie brali się do pisania tradycyjnego listu. Epistolografia demokratyzuje się.

Po drugiej, zakładana intencja wirtualnych komunikatów narzuca wymóg ich lapidarności. Dany wymóg z kolei spowodował eksplozję kreatywności nadawców w wynalezieniu sposobów tworzenia efektywnych komunikatów. *Lapidarność jest siostrą talentu*, – te skrzydlate słowa Antoniego Czechowa i tu się sprawdziły.

Bibliografia

1. Dąbrowska M., *Język e-maila jako hybryda mowy i pisma*, [w:] Grzegorz Szpila (red.), *Język trzeciego tysiąclecia*, seria *Język a komunikacja 1*, Kraków 2000.
2. Malinowska Ewa, *Napisz do mnie przez telefon – od epistoły do SMS-a*, [w:] Danuta Ostaszewska (red.), *Gatunki mowy i ich ewolucja*, t.2, *Tekst a gatunek*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2004.
3. Skwarczyńska Stefania, 2006, *Teoria listu*, Białystok.
4. Woźniakiewicz-Dziadosz Maria, *Stefanii Skwarczyńskiej teoria listu*, [w:] Artur Blaim, Zbigniew Maciejewski (red.), *Literatura i komunikacja. Od listu do powieści autobiograficznej*, Lublin: Wyd-wo UMCS, 1998, s. 23-32.

КОРЕФЕРЕНТНІ ЗАМІНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ КАЗКИ О.УАЙЛЬДА «ЩАСЛИВИЙ ПРИНЦ»

канд. пед. наук, викладач **Віталіна Станіславівна Рейдало**
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна

Вивченню перекладацьких заміни присвячені праці відомих теоретиків лінгвістики та перекладознавства: Л. Бархударова, М. Гарбовського, В. Комісарова, Л. Латишева, Я. Рецкера, О. Селіванової, О. Швейцера. У ході дослідження ми керувалися новою класифікацією перекладацьких трансформацій, розробленою О. Селівановою.

Трансформацію розуміємо, за О. Селівановою, як перетворення, модифікацію форми або змісту й форми в перекладному тексті з метою досягнення балансу різних видів інформації та прагматичного впливу на адресата порівняно з текстом оригіналу. Відтак, перекладацькі трансформації умовно диференціюють на формальні, формально-змістові, а в межах других виокремлюють формально-змістові з прагматичним компонентом [3, с. 202].

Серед зафіксованих нами перетворень, використаних перекладачем Д. Радієнко в перекладі літературної казки англійського письменника Оскара Уайльда «Щасливий Принц» мали місце формально-змістові лексичні трансформації.

Формально-змістові трансформації на лексичному рівні мають два плани, у яких репрезентовано зміст мовних одиниць: денотативний та конотативний. У денотативному плані, який маніфестує поняттєво-логічне ядро значення, цей тип трансформацій у перекладі представляють словникові відповідники

лексем, що отримують у мові перекладу неоднаковий із вихідною одиницею семний набір, актуалізований контекстом повідомлення [3, с. 204].

До формально-змістових лексичних трансформацій денотативного плану відносимо: синонімічні, кореферентні, метонімічні, метафоричні й антонімічні трансформації. На думку О. Селіванової, «антонімічний переклад є нічим іншим, як синонімічною заміною зважаючи на загальну відповідність цілісного змісту, хоч і дещо модифікованого в перекладі» [3].

Метою статті є охарактеризувати один із видів формально-змістових лексичних трансформацій денотативного плану – кореферентні трансформації – у перекладі авторської казки Оскара Уайльда «Щасливий Принц» українською мовою.

В українському перекладі англомовних текстів кореферентні трансформації перекладачі застосовують достатньо часто. «Кореферентний ряд у тексті представлений позначеннями найчастіше особи, персонажа різними властивими йому найменуваннями. Перекладач може використати будь-яку номінацію за умови її доцільності в певному контексті. Тим самим змінюється форма та зміст, незмінним залишається лише референт» [3, с. 204]. «Мають місце в перекладах й інші кореферентні трансформації, наприклад, заміна особового займенника на словосполуку, що характеризує вік і зовнішність персонажа, чи вказує на родинні зв'язки» [2, с. 115].

Відзначимо, що повторення особових займенників у художньому творі є характерною ознакою англомовних текстів.

Напр.: *His friends had gone away to Egypt six weeks before, but **he** had stayed behind, for **he** was in love with the most beautiful Reed. **He** had met her early in the spring as **he** was flying down the river after a big yellow moth, and had been so attracted by her slender waist that **he** had stopped to talk to her.*

Проте для української літературної мови тавтологія неприйнятна. Відтак, можна сказати, що для уникнення цього негативного стилістичного явища в українських перекладах використовують кореферентні заміни. Але не тільки для цього. Кореферентні трансформації зазвичай виконують у тексті перекладу інформативну функцію, характеризують особу (персонажа), вказують на їхній вік, родинні зв'язки, професію, ознаки зовнішності, статус учасника комунікації, науковий ступінь тощо [2, с. 116].

Пор.: *“How cool I feel,” said **the boy**, “I must be getting better”; and he sank into a delicious slumber // – Як прохолодно, – мовив **малий**. – Певно, мені краще. – I він солодко задрімав.* Англійське слово **boy** – хлопець при перекладі замінено кореферентом **малий**, що надає додаткову інформацію про вік хлопчика.

Іншу кореферентну заміну спостерігаємо в наступному реченні. Пор.: *Far away,” continued **the statue** in a low musical voice, “far away in a little street there is a poor house” // – Далеко звідси, – заговорив **Принц** тихим і мелодійним голосом, – далеко-далеко звідси, на вузькій вулиці, є малий будинок.* На перший погляд така трансформація є вдалою, але О. Уайльд був майстром парадоксальної форми вираження думки (статуя – нежива істота – промовляє тихим мелодійним голосом), що є характерною рисою стилю письменника [5, с. 77]. Тому в цьому випадку кореферентну трансформацію можна не використовувати.

Зазвичай в українському перекладі використовують заміну особового займенника на іменник, що може вказувати на родо-видову приналежність головного (другорядного) героя, як це представлено в реченні: *So he plucked out the Prince's other eye, and darted down with it // Тоді Стриж виклював у Принца друге око і спустився до міста*. Присвійний займенник замінено при перекладі іменником, що характеризує сферу діяльності, професію матері хлопчика, пор.: *In a bed in the corner of the room her little boy is lying ill // А в кутку кімнати, на ліжку, лежить хворий маленький син швачки*.

Цікавою є кореферентна трансформація, супроводжена набуттям метафоричного значення у перекладі: *... and give it to her and her father will not beat her // ... віддай цій крихітці, і тоді батько її не битиме*. Особовий займенник в об'єктному відмінку *her* замінено на словосполучку вказівного займенника з іменником *ця крихітка* з метафоричним забарвленням, що вказує на вік і зовнішній вигляд персонажа. «Крихітка – зменш.-пестл. до крихта; перен., пестл. про маленьку дитину, тварину або маля тварини» [4].

Відтак, кореферентні заміни часто трапляються в українському перекладі Д. Радієнко літературної казки О. Уайльда «Щасливий Принц». Перекладачка використовує такі трансформації для акцентуації уваги на різних статусах героїв: професії персонажів, вікових і зовнішніх характеристиках, родо-видовій приналежності, позиції в суспільстві тощо.

Література

1. Вайлд О. Щасливий Принц / The Happy Prince // Вайлд О. Кентервільський привид = The Canterville Ghost / Оскар Вайлд = Oscar Wilde; пер. з англ. Д. О. Радієнко. – Харків : Фоліо, 2017. – 255 с. – (Вид. з парал. текстом). – Англ. та укр. мовами. – С. 58-77.
2. Литвин І. М. Перекладознавство : навч. посібник / Ірина Миколаївна Литвин. – Вид. 4-те, допов. – Черкаси : видавець Ю. А. Чабаненко, 2016. – 218 с.
3. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій [Електронний ресурс] / О. О. Селіванова // Нова філологія. – 2012. – № 50. – С. 201-208. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?..
4. Словник української мови : в 11 т. [Електронний ресурс] / АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; гол. ред. І. К. Білодід. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – 11 т. – Заголовок з екрану. – Режим доступу : http://ukrlit.org/slovnnyk/slovnnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh
5. Янченко Ю. В. Художньо-естетична своєрідність казок Оскара Уайльда [Електронний ресурс] / Ю. В. Янченко // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2009. – Вип. 3(1). – С. 74-80. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzl_2009_3\(1\)__10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzl_2009_3(1)__10).